

חודש תשרי הוא בדרך כלל חודש של סיכומים וחשבון נפש.

אנו מבחינתנו, המשכנו לעשות את שאנו עושים תמיד, הוצאנו גיליונות רציפים של עתון 77, נגענו בנושאים שונים, נתנו במות לקולות שונים ואנחנו מתכוונים להמשיך בכך גם בשנה הבאה.

*

השנה הזאת נפרדנו משני יוצרים נפלאים וחברים יקרים: אריה סיון לפני כחודש וחצי, ויצחק אורבך-אורפז ממש בימים אלה. יהי זכרם ברוך.

*

בענייני סיכומים, עמיר סגל ויובל גלעד, כל אחד מכיוונו, מנסים בגיליון זה לסכם ענייני מחאה חברתית כפי שבאו ובאים לידי ביטוי בשירה הנכתבת כאן ובנושאים המעסיקים את עולמה - מחאת האוהלים ו'גרילה תרבות'; ובהמשך לכך, 'ערס פואטיקה', שהוויכוח שהיא מעוררת ליווה את השנה החולפת וילוה ככל הנראה גם את זו הקרובה.

באופן לא מתוכנן כלל אך מרתק, מתייחסים גם עמוס לויתן וגם רינה ז'אן ברוך לנפילתו הסמלית של לוציפר, הוא הילל בן שחר. לויתן כותב על תרגום חדש של הנפילה מאת אלבר קאמי וז'אן ברוך מתייחסת למשמעויות של נפילה זו בספרו של שמעון אדף מתנות החתונה. מעניין לבחון את התגלגלות המוטיב בשני הספרים, האחד אירופי שהיה לקלאסיקה, והשני של סופר ומשורר ישראלי צעיר, כאן ועכשיו; גם בצל חשבון הנפש.

*

הגיליון מציע אנתולוגיה קטנה של שירה נשית, המשמיעה קולות שונים; כך שיריה של אנה איזוצ'ייב בעמוד 5 מדברים בכמה קולות: מהגרת בחברה, מהגרת בעולם השירה בשפתה הזרה, מהגרת כ"נציגת המין היפה" שאינו אמור להשמיע קולות ("לא תשמעו אותי גומרת"). שירה המצמרר של מרגרט אוטווד (בעמוד זה) מציג את האשה כאובייקט ממוסמר במזיאון.

קולות אחרים הנשמעים בשירים הם קולות שגרה של אשה טרודה בחיי זוגיות יציבים או מתפרקים, טרדת גידול ילדים, אמירה מחויכת על ענייני משטר אכילה, הומאז' לסילביה פלאת', משוררת ערבייה המושפעת מדרוויש ומביאליק, זהות נשית-מזרחית במבחן עצמי מול מבט "לבן", גיבורות אגדות ילדים כנשים קשות יום, אהבת אשה לאשה ועוד.

ומה היה בשנה החולפת מבחינה זו? לא משהו יוצא דופן. פחות מדי נשים בסגל האקדמי הבכיר, יותר נשים בכנסת, רובן באופוזיציה, שרה לענייני שוויון מגדרי, חברת כנסת בגופייה מעוררת תגובות סוערות, עם מלאת שנה ל"צוק איתן" פתחו נשים פתחו בצום בדרישה לנהל משא ומתן לשלום, היו גם "מחאת המכנסונים", מחאת בעלות המידות הגדולות וודאי שהיו עניינים נוספים, בדרגות שונות של ווליום וחומרה.

בתחום שלנו, ראוי לציין את הפרויקט של המשוררת ריקי כהן, את לא נולדת אשה, כינוס של 100 שירים ותצלומים המתכתבים עם הציטוט הנודע של סימון דה בובואר, בספר העומד לראות אור במימון הר סטארט. בסך הכל, הכיוון המסתמן בישראל הוא שנשים בריאות יותר, משכילות יותר, פעילות יותר וקולן נשמע, אך עדיין רבות מהן סובלות מהדרה, עדיין רבות נרצחות על רקע מגדרי, עדיין הן קורבנות אונס.

תקווה מסוימת יש בכך שגוברת המודעות למצבן, וזה מעודה.

◆

שתהיה לכולם שנה טובה ופורייה
עמית ישראלי גלעד, מיכאל בסר

מרגרט אוטווד מאנגלית: הילה אהרן בריק

ענייני נשים

האשה במתקן הממסמר
הננעל סביב המתנים ובין
הרגלים, מחרר כמו מסגנת תה,
היא מצג מס' 1.

האשה בשחור עם חלון מרשת
להביט ויתר בארץ
עשרה סנטימטר שתקועה
לה בין הרגלים כך שלא תוכל להאנס
היא מצג מס' 2.

מצג מס' 3 הוא הנערה הצעירה
שנרחפה לשיחים על ידי המילדות
הכרחה לשיר בעוד הבשר
שבין רגליה מגרד, ואז נקשרו ירכיה
עד שפצעייה הגלדו והיא נחשבה למי שהבריאה.
עכשיו תוכל להנשא.

בעבור כל ילד שתלד יחתכו אותה
לרוחה ואז יתפרו.
גברים אוהבים נשים מתוחות.
את המתות קוברים בזירות.

המצג הבא שכיבה על גבה
בעוד שמונים גברים
עוברים את הלילה דרפה, עשרה בשעה
היא מביטה לתקרה, מקשיבה
לדלת נפתחת נסגרת.
כל הזמן פעמון מצלצל.
איש אינו יודע איך הגיעה לכאן.

שימו לב שהמשתף לכלן נמצא
בין הרגלים. האם בשל כך
פורצות מלחמות?
אדמת אויב, אדמת
הפקה החודרים אליה בהסתר
מתגנבים, בוועלים, לעולם לא באפן גלוי,
מערכה של הסתערויות נואשות
בחצות הלילה, מלפכת
למעשי רצח רגשניים, כפפות מנתחים מגומי
שמנוניות מדם, בשך חסר חיים, התפרצות
של כח מטריד מבפנים.

זה אינו מזיאון.
מי המציא את המלה אהבה?